

POTILASTURVALLISUUDEN EDISTÄMISEN OHJAUSRYHMÄ JA TYÖVALIOKUNNAT EDISTÄVÄT POTILASTURVALLISUUTTA

Ohjausryhmän raportti

Julkaisija	Julkaisun päivämäärä
Sosiaali- ja terveysministeriö	22.10.2009
Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri)	Toimeksiantaja
Potilasturvallisuuden edistämisen ohjausryhmän jäsenet	Sosiaali- ja terveysministeriö
Marja-Liisa Partanen (pj.)	HARE-numero ja toimielimen asettamispäivä
Neuvotteleva virkamies Marjukka Vallimies-Patomäki, STM (siht.)	(STM065:00/2006) 31.10.2009
Lakimies Milla Pöyry, Valvira (siht.)	
Julkaisun nimi	
Potilasturvallisuuden edistämisen ohjausryhmä ja työvaliokunnat edistävät potilasturvallisuutta. Ohjausryhmän raportti	
Tiivistelmä	
<p>■ Sosiaali- ja terveysministeriö asetti Potilasturvallisuuden edistämisen ohjausryhmän toimikaudeksi 1.11.2006 - 31.10.2009 koordinoimaan potilasturvallisuuden edistämistyötä ja arvioimaan kehittämissuunnitelmaa kansallisella tasolla. Ohjausryhmä osallistui tammikuussa 2009 järjestetyn ensimmäisen kansallisen potilasturvallisuuskonferenssin järjestämiseen ja julkaisi kansallisen potilasturvallisuusstrategian vuosille 2009–2013. Ohjausryhmä jätti ministeriön käyttöön ehdotuksen kansallisiksi linjauksiksi vaaratapahtumien raportoinnista sekä julkaisi ministeriön potilasturvallisuussivustossa potilaille ja työyhteisöille tarkoitettuja aineistoja sekä terveydenhuollon toimintayksiköiden, vanhainkotien ja palvelutalojen käyttöön tarkoitettuja työkaluja potilasturvallisuuden edistämiseksi.</p> <p>Ohjausryhmä korostaa loppuraportissaan proaktiivista toimintatapaa potilasturvallisuuden edistämässä, hoitojen laatuerojen jatkuvaa seurantaan kansallisesti määriteltujen yhtenäisten kriteerien mukaisesti sekä toiminnan jatkuvaa parantamista riskien ennakointi- ja häiriitapahtumien seuranta-tiedon perusteella. Potilasturvallisuuden ohjausryhmä teki seuraavat ehdotukset potilasturvallisuuden edistämisen jatkotoimenpiteiksi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sosiaali- ja terveysministeriö asettaa työryhmän valmistelevaan terveydenhuoltolain nojalla annettavaa potilasturvallisuus- ja laatuasetusta. • THL osallistuu kansallisten linjausten valmisteluun vaaratapahtumien raportointimenettelyn ja käsittelyn periaatteista sekä valmistelee hälytyskäytännöt mahdollisista ajankohtaisista potilasturvallisuusuhista. • Potilasturvallisuuden kehittämistä ja toimenpiteiden vaikuttavuutta edistäviä hankkeita käynnistetään ja rahoitetaan Kaste-ohjelman puitteissa. • Potilasturvallisuus sisällytetään terveydenhuoltoalan ja soveltuvin osin myös sosiaalialan erilaisiin koulutusohjelmiin ja osaamisvaatimuksiin.	
Asiasanat: kehittäminen, potilasturvallisuus, seuranta, terveydenhuolto, terveyspalvelut	
Bibliografiset tiedot	Muut tiedot
Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2009:38	www.stm.fi/julkaisut
ISBN 978-952-00-2884-8 (PDF)	Kokonaissivumäärä
ISSN 1797-9897 (verkkojulkaisu)	25
URN: ISBN:978-952-00-2884-8	Kieli
http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-2884-8	Suomi
	Luottamuksellisuus
	Julkinen
Kustantaja	
	
SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ	

Utgivare	Utgivningsdatum
Social- och hälsovårdsministeriet	22.10.2009
Författare	Uppdragsgivare
Marja-Liisa Partanen (ordf.)	Social- och hälsovårdsministeriet
Marjukka Vallimies-Patomäki, STM (sekr.)	Projektnummer och datum för tillsättande av organet
Milla Pöyry, Valvira (sekr.)	(STM065:00/2006) 31.10.2009
Publikationens titel	
Styrgruppen och arbetsutskotten för främjandet av patientsäkerheten främjar patientsäkerheten. Styrgruppens rapport	
Referat	
<p>■ Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte styrgruppen för främjandet av patientsäkerheten för perioden 1.11.2006–31.10.2009 för att koordinera främjandet av patientsäkerheten och för att bedöma utvecklingsbehov på den nationella nivån. Styrgruppen deltog i ordnandet av den första nationella patientsäkerhetskonferensen i januari 2009 och gav ut en nationell patientsäkerhetsstrategi för 2009–2013. Styrgruppen lämnade till ministeriets användning sitt förslag för de nationella riktlinjerna för rapportering av riskmoment samt publicerade på ministeriets webbsidor om patientsäkerheten material för patienter och arbetsplatser samt verktyg för främjandet av patientsäkerheten vid verksamhetsenheter för hälso- och sjukvård, ålderdomshem och servicehus.</p> <p>I sin slutrapport betonar styrgruppen proaktivt arbetssätt för främjandet av patientsäkerheten, kontinuerlig uppföljning av kvalitetsskillnaderna mellan behandlingar i enlighet med enhetliga nationella kriterier samt kontinuerligt förbättrande av verksamheten på basis av uppföljningsinformation om föregripande av risker och ogynnsamma händelser. Styrgruppen för patientsäkerheten framförde de följande förslagen för fortsatta åtgärder för att främja patientsäkerheten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Social- och hälsovårdsministeriet tillsätter en arbetsgrupp för att förbereda en förordning om patientsäkerhet och -kvalitet som utfärdas med stöd av lagen om hälso- och sjukvård. • THL deltar i förberedningen av de nationella riktlinjerna för rapportering och hantering av riskmoment samt förbereder alarmpraxis för eventuella aktuella hot mot patientsäkerheten. • Projekt som främjar utvecklandet av patientsäkerheten och åtgärdernas effektivitet inleds och finansieras inom ramen för Kaste-programmet. • Patientsäkerheten inkluderas i olika utbildningsprogram och kompetenskrav inom hälso- och sjukvården och i tillämpliga delar också inom det sociala området. 	
Nyckelord	
hälso- och sjukvård, hälsovårdstjänster, patientsäkerheten, uppföljning, utvecklande	
Bibliografiska data	
Social- och hälsovårdsministeriets rapporter 2009:38	Övriga uppgifter
ISBN 978-952-00-2884-8 (PDF)	www.stm.fi/sv/publikationer
ISSN 1797-9897 (online)	Sidoantal
URN: ISBN:978-952-00-2884-8	25
http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-2884-8	Språk
	Finska
	Sekretessgrupp
	Offentlig
Förlag	
 SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSMINISTERIET	

Publisher	Date
Ministry of Social Affairs and Health, Finland	22 October 2009
Authors :	Commissioned by
Marja-Liisa Partanen (chairperson)	Ministry of Social Affairs and Health
Marjukka Vallimies-Patomäki, STM (secretary)	Date of appointing the organ
Milla Pöyry, Valvira (secretary)	(STM065:00/2006) 31.10.2009

Title of publication: The steering group for the Promotion of Patient Safety and its work groups promote patient safety. Report by the steering group

Summary

■ The Ministry of Social Affairs and Health set up the Steering Group for the Promotion of Patient Safety for a term extending from 1 November 2006 to 31 October 2009 to coordinate the work for promoting patient safety and to evaluate related development needs at the national level. The Steering Group took part in organising the first national patient safety conference in January 2009. It has published a national Patient Safety Strategy for the years 2009–2013. The Steering Group has submitted to the Ministry a proposal for national guidelines on reporting adverse events and published on the Ministry's patient safety website information material for patients and workplaces, as well as tools for promoting patient safety meant for the use of health care units, homes for older people and service blocks.

In its final report the Steering Group underlines the importance of proactive approach in promoting patient safety, continuous monitoring of inequities in the quality of treatments in accordance with nationally defined criteria, as well as continuous improvement of activities on the basis of the information obtained from the monitoring of risk foresight and adverse events. The Steering Group for Patient Safety has put forward the following proposals for continued actions to promote patient safety:

- The Ministry of Social Affairs and Health should set up a working group to prepare a Decree on patient safety and care quality to be enacted in virtue of the Health Care Act.
- The National Institute for Health and Welfare should take part in the drafting of national guidelines regarding the principles applied in the reporting procedure and handling of patient safety incidents and prepare emergency response practices for possible topical threats to patient safety.
- Projects to boost the improvement of patient safety and the effectiveness of actions should be started and funded within the national development programme for social welfare and health care, i.e. the KASTE programme.
- Patient safety should be included in various degree programmes and skills requirements in the health care sector and, as applicable, in the social services sector.

Key words: development, health care, health services, monitoring, patient safety

Bibliographic data	Other information
Reports of the Ministry of Social Affairs and Health 2009:38	www.stm.fi/en/publications
ISBN 978-952-00-2884-8 (PDF)	Number of pages
ISSN 1797-9897 (online)	25
URN: ISBN:978-952-00-2884-8	Language
http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-2884-8	Finnish
	Publicity
	Public

Financier

MINISTRY OF
SOCIAL AFFAIRS AND HEALTH

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	3
PRESENTATIONSBLAD	5
DOCUMENTATION PAGE.....	7
1 TEHTÄVÄT JA TOIMIKAUSI	11
1.2 Ohjausryhmän työskentely	12
1.3 Ohjausryhmän tuotokset	12
2 TYÖVALIOKUNTIEN TYÖSKENTELY JA TUOTOKSET	13
2.1 Raportointityövaliokunta	13
2.1.1 Raportointityövaliokunnan työskentely	13
2.1.2 Raportointityövaliokunnan tuotokset.....	13
2.2 Potilasturvallisuuden edistämisen työkalut –työvaliokunta.....	14
2.2.1 Potilasturvallisuuden edistämisen työkalut –työvaliokunnan työskentely.....	14
2.2.2 Potilasturvallisuuden edistämisen työkalut -työvaliokunnan tuotokset.....	14
2.3 Potilasturvallisuuskulttuuri ja –koulutus -työvaliokunnan tuotokset.....	15
3 OHJAUSRYHMÄN JA TYÖVALIOKUNTIEN EHDOTUKSET JATKOTOIMENPITEIKSI	16
3.1 Raportointityövaliokunnan ehdotukset jatkotoimenpiteiksi	16
3.2 Potilasturvallisuuden edistämisen työkalut -työvaliokunnan ehdotukset jatkotoimenpiteiksi	17
3.3 Potilasturvallisuuskulttuuri ja –koulutus –työvaliokunnan ehdotukset jatkotoimenpiteiksi	17
3.4 Potilasturvallisuuden ohjausryhmän ehdotukset jatkotoimenpiteiksi	17
LIITE I. Ohjausryhmän ja työvaliokuntien kokoonpanot.....	19

OHJAUSRYHMÄN TEHTÄVÄT JA TOIMINTA

I TEHTÄVÄT JA TOIMIKAUSI

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti Potilasturvallisuuden edistämisen ohjausryhmän koordinoimaan potilasturvallisuuden edistämistyötä ja arvioimaan kehittämistarpeita kansallisella tasolla. Ohjausryhmän toimikaudeksi määriteltiin 1.11.2006 - 31.10.2009. Ohjausryhmän puheenjohtajana toimi apulaisosastopäällikkö Marja-Liisa Partanen ja varapuheenjohtajana lääkintöneuvos Erna Snellman kumpikin sosiaali- ja terveysministeriöstä. Lääkintöneuvos Snellman toimi puheenjohtajana helmikuusta 2009 lähtien. Ohjausryhmän kokoonpano on liitteenä 1.

Asettamispäätöksen mukaan ohjausryhmän tavoitteet ja tehtävät olivat seuraavat:

Tavoitteet:

- Potilasturvallisuuskäsitelmä otetaan oleelliseksi osaksi terveydenhuollon toimintakulttuuria ja terveydenhuollon johtamista;
- Potilaat ja heidän läheisensä otetaan mukaan potilasturvallisuuden varmistamiseen ja kehittämiseen;
- Terveydenhuollon toimijoiden kyky ehkäistä haattatapahtumia ja käsitellä potilasturvallisuuteen liittyviä asioita potilastyössä paranee;
- Potilasturvallisuusriskejä osataan välttää ennakoimalla;
- Luodaan haattatapahtumien seuranta- ja raportointimenettely ja arvioidaan siihen liittyvät säädöstarpeet;
- Luodaan järjestelmät haattatapahtumien ja läheltä piti -tilanteiden käsittelemiseksi;
- Prosessit ja rakenteet kehitetään potilasturvallisuutta edistäviksi.

Tehtävät:

- Koordinoida ja arvioida potilasturvallisuuden kehittämistoimien etenemistä, sekä määritellä kehittämiskohteita kansallisesti sekä ministeriönalaisissa laitoksissa ja virastoissa;
- Arvioida säädösten uudistamistarvetta yhteistyössä kansallisen potilasturvallisuus-verkoston kanssa ja tehdä näitä koskevia parannusehdotuksia;
- Koordinoida haattatapahtumien raportointi- ja palautejärjestelmien kehittämistyötä ministeriön alaisissa laitoksissa ja virastoissa sekä terveydenhuollon kentällä;
- Kehittää ministeriön alaiseen laitokseen tai virastoon sijoitettavaa potilasturvallisuuden internet-sivuston sisältöä;
- Olla yhteydessä kansainvälisiin toimijoihin.

Ohjausryhmä organisoii toimintansa neljänä työvaliokuntana, jotka olivat Raportointityövaliokunta, Potilasturvallisuuden edistämisen työkalut -työvaliokunta, Potilasturvallisuuskulttuuri ja prosessien hallinta -työvaliokunta ja Potilasturvallisuuskoulutustyövaliokunta. Kulttuuri-työvaliokunta ja Koulutustyövaliokunta yhdistettiin vuonna 2008. Työvaliokunnat kutsuivat jäseniksi myös ohjausryhmän ulkopuolisia asiantuntijoita. Työvaliokunnan puheenjohtajat, si-

teerit ja asiantuntijat pitivät lisäksi työryhmien työtä koordinoivia kokouksia. Työvaliokuntien kokoonpano on liitteenä 2.

1.2 Ohjausryhmän työskentely

Ohjausryhmä kokoontui vuonna 2006 kerran, vuonna 2007 neljä kertaa, vuonna 2008 viisi kertaa ja vuonna 2009 neljä kertaa.

Ohjausryhmä osallistui ministeriön tammikuussa 2009 järjestämän ensimmäisen kansallisen potilasturvallisuuskonferenssiin järjestämiseen. Konferenssi oli kaksipäiväinen, ja siinä oli lähes 400 osallistujaa.

Ohjausryhmän jäsenet ovat osallistuneet kansallisen potilasturvallisuusverkoston kokousten järjestämiseen. Ohjausryhmän jäsenet ovat kertoneet potilasturvallisuuden edistämistyöstä terveydenhuollon johdolle ja henkilöstölle, lääninhallitusten edustajille ja terveystieteiden koulutuksen edustajille lukuisissa ministeriön ja muiden tahojen järjestämissä seminaareissa ja työkokouksissa. Ohjausryhmän jäsenet ovat kirjoittaneet myös artikkeleita potilasturvallisuuden edistämisestä. Lisäksi ohjausryhmän jäseniä ja asiantuntijoita osallistui terveydenhuollon ammattihenkilöiden perus-, jatko- ja täydennyskoulutukseen sisällytettävän potilasturvallisuuskoulutuksen tavoitteiden ja sisällön valmisteluun terveydenhuollon ammattihenkilöiden neuvottelukunnan jaoston kanssa.

Ohjausryhmän jäseniä osallistui EU:n potilasturvallisuusverkostoon liittyvän hankekemuksen laatimiseen (European Network for Patient Safety) sekä EUNetPaS-hankkeen toimeenpanoon. EUNetPaS on EU-maiden potilasturvallisuuden edistämiseksi luotu verkostohanke vuosille 2008–2010. Ohjausryhmän kaksi jäsentä osallistuu erityisesti EUNetPaS-hankkeen lääkehoito-osion työskentelyyn. Sen puitteissa on kerätty lääkehoidon hyviä käytäntöjä eri jäsenmaista. Hyvien käytäntöjen soveltuvuutta ja siirrettävyyttä testataan myös Suomessa.

1.3 Ohjausryhmän tuotokset

Ohjausryhmän keskeiset tuotokset ovat seuraavat:

- Potilasturvallisuuden edistämisen ohjausryhmän sivusto avattiin STM:n kotisivuille alkuvuodesta 2007. Sieltä on linkit myös THL:n ja Kuntaliiton potilasturvallisuussivustoihin. (www.stm.fi > Sosiaali- ja terveystieteiden palvelut > Terveystieteiden palvelut > Potilasturvallisuus, www.stm.fi > Social- och hälsovårdsministeriet > Social- och hälsotjänster > Hälsotjänster > Patientsäkerhet.)
- Yleisesite potilasturvallisuuden edistämisestä julkaistiin keväällä 2007.
- Ohjausryhmä on julkaissut ministeriön potilasturvallisuussivustossa potilaille ja työyhteisöille tarkoitettuja aineistoja sekä terveydenhuollon toimintayksiköiden, vanhainkotien ja palvelutalojen käyttöön tarkoitettuja työkaluja potilasturvallisuuden edistämiseksi.
- Ohjausryhmä teki keväällä 2007 terveydenhuollon toimintayksiköille, vanhainkoille ja palvelutaloille kyselyn potilasturvallisuuden edistämisestä ja kehittämishaasteista.
- Ohjausryhmä teki vuonna 2008 Raportointityövaliokunnan valmistelun pohjalta Terveydenhuoltolakitöryhmälle ehdotuksen potilasturvallisuuden sisällyttämiseksi terveydenhuoltolakiluonnokseen ja potilasturvallisuusasetukseksi.

- Ohjausryhmä osallistui tammikuussa 2009 järjestetyn kansallisen potilasturvallisuuskonferenssin järjestämiseen.
- Ohjausryhmä julkaisi tammikuussa 2009 kansallisen potilasturvallisuusstrategian 2009–2013. Strategia on julkaistu myös ruotsiksi ja englanniksi.
- Ohjausryhmä ja Raportointityövaliokunta ovat seuranneet matalan kynnyksen raportointijärjestelmän (HaiPro) kokeilua ja menetelmän käyttöönottoa sekä kokemuksia käytöstä sekä käyttäjien vertaisverkoston kehittymistä.
- Ohjausryhmä jättää ministeriön käyttöön myös Raportointityövaliokunnan syksyllä 2009 valmistuneen ehdotuksen kansallisiksi linjauksiksi vaaratapahtumien raportoinnista.
- Samoin raportointityövaliokunta on seurannut Kuopion yliopistollisessa sairaalassa toteutettua liikennevahinkojen tutkintamalliin perustuvaa kokeilua vakavien hoitovahinkojen selvittämiseksi ja niistä oppimiseksi. Kokeilun tulokset julkaistaan lääketieteellisessä ammattilehdessä. Tuloksia voidaan käyttää apuna jatkovalmistelussa päätettäessä, miten vakavat hoitovahingot tulisi Suomessa käsitellä.

2 TYÖVALIOKUNTIEN TYÖSKENTELY JA TUOTOKSET

2.1 Raportointityövaliokunta

2.1.1 Raportointityövaliokunnan työskentely

Raportointityövaliokunta on pitänyt 16 varsinaista kokousta pääosin vastuutahojen tiloissa Helsingissä, kaksi internaattityyppistä kahden päivän kirjoitusessiota Duodecim ry:n tiloissa Savitaipaleella sekä yhden kirjoituspäivän Helsingissä sekä käynyt tutustumassa Ruotsin potilasturvallisuuskäytäntöihin Tukholmassa. Olennainen osa työskentelyä on ollut työvaliokunnan ja sen alajaostojen jäsenten sähköpostitse tapahtunut yhteydenpito ja aineistojen vaihto ja työstäminen. Työvaliokunta on kuullut alan johtavia kansallisia asiantuntijoita ja kerännyt tietoa kansainvälisistä esimerkeistä. Kansallisen tiedonkeruun linjauksia on valmisteltu yhdessä Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen sekä muiden viranomaisten kanssa.

Työvaliokunnan työskentelyn kanssa samanaikaisena prosessina on syntynyt STAKES/THL:n puitteissa THL:n Raportti 13/2009 ”National Reporting Systems for patient Safety Incidents”.

Työvaliokunnan puitteissa on työskennellyt erillinen raportointimenettely - alajaos sekä toteutettu yhteistyössä Kuopion yliopistollisen sairaalan kanssa vakavien vaaratapahtumien tutkintamenettelyn pilotointi.

2.1.2 Raportointityövaliokunnan tuotokset

Työvaliokunta on laatinut laajahkon loppuraportin *”Vaaratapahtumien raportoinnin ja siitä saatavan tiedon hyödyntämisen kansalliset linjaukset”*. Raportissa kuvataan ne yleiset periaatteet ja menettelyt, joiden avulla maamme voidaan luoda kansallisen potilasturvallisuusstrategian tarkoittama kattava vaaratapahtumien raportointijärjestelmä. Raportointijärjestelmä palvelee organisaation kehittämistä sisäisen oppimisen kautta turvallisemmaksi ja laadukkaammaksi. Raportointijärjestelmän yleisiä periaatteita ovat vapaaehtoisuus, luottamuksellisuus, rankaisemattomuus ja hyvä käytettävyys.

Raportointimenettely –alajaos on kirjoittanut Vaasan sairaanhoitopiiriin kokemuksia hyödyntäen raportin *"Vaaratapahtumien raportointimenettely"*, jossa kuvataan toimijakohtaisen vaaratapahtumien HaiPro –tyyppisen (VTT) raportointimenettelyn toiminta.

Vakavien vahinkojen tutkintamenettely –hankkeen pohjalta on laadittu loppuraportti, jossa kuvataan hankkeen toteutus, tulokset ja päätelmät. Hankkeesta on myös laadittu artikkelikäsikirjoitus, joka on lähetetty arvioitavaksi kotimaiseen alan ammattilehteen.

2.2 Potilasturvallisuuden edistämisen työkalut –työvaliokunta

2.2.1 Potilasturvallisuuden edistämisen työkalut –työvaliokunnan työskentely

Potilasturvallisuuden edistämisen työkalut –työvaliokunta kokoontui sosiaali- ja terveysministeriön tiloissa yhteensä 19 kertaa. Vuonna 2007 kokouksia oli seitsemän, vuonna 2008 kahdeksan ja vuonna 2009 neljä kertaa.

Työkaluvaliokunnan tehtävänä on ollut koota ja tutustua muissa maissa käytössä oleviin potilasturvallisuutta edistäviin työkaluihin ja tehdä ehdotuksia työkalujen suomeksi kääntämiseksi ja käyttöön ottamiseksi.

Työvaliokunta tutustui suureen joukkoon kirjallisia työkaluja, joita käyttämällä voitaisiin edistää potilasturvallisuutta. Näistä valittiin näytön tai kokemuksen perusteella toimiviksi ja vaikuttaviksi todettuja työkaluja, jotka käännettiin suomen kielelle ja samalla muokattiin Suomessa käyttöön soveltuviksi.

2.2.2 Potilasturvallisuuden edistämisen työkalut -työvaliokunnan tuotokset

Potilasturvallisuuden edistämisen työkalut –työvaliokunta käänsi ja muokkasi Suomessa käyttöön otettavaksi alla luetellut ja kuvatut potilasturvallisuutta edistävät työkalut. Työkalut on alla jaoteltu niiden käyttäjäkohteen mukaisesti potilaille ja heidän omaisilleen suunnattuihin sekä organisaatioille, työyksiköille ja työntekijöille suunnattuihin.

Työkalut on pääsääntöisesti julkaistu sosiaali- ja terveysministeriön internetsivuilla, ja ne ovat sieltä vapaasti toimijoiden hyödynnettävissä.

Potilaan osallistamiseksi

Potilasturvallisuuden huoneentaulu.

- Ohjeita, joita noudattamalla potilas voi osallistua hoidon turvallisuuden parantamiseen.

Potilasturvallisuuden muistilistat

- Edellä olevaan liittyen ohjeita erilaisiin tilanteisiin, joissa potilas turvautuu terveydenhuollon palveluihin, ja joita noudattamalla potilas voi osallistua hoidon turvallisuuden parantamiseen.

Potilaan käsikirja

- Opas, jonka tarkoituksena on tukea aikuisen sairaalapotilaan sairaalahoitoa. Kirjasessa on ohjeita ja mahdollisuus tehdä muistiinpanoja hoitosuunnitelmasta ja hoidon kulusta sekä hoitoon osallistuvien lääkäreiden ja hoitopaikkojen yhteystiedoista.

Organisaatioille, työyksiköille ja työntekijöille

Potilasturvallisuuden edistämisen ydinkohtia

- Yhteenveto keskeisistä potilasturvallisuuteen liittyvistä näkökohdista

Potilasturvallisuus on yhteinen asia

- Edelliseen liittyvä diasarja

Turvallisempaan potilaiden hoitoon

- Käännös AHRQ:n (The Agency for Healthcare Research and Quality) laatimasta listasta Making Health Care Safer, jossa luetellaan tutkimusten perusteella tehokkaita tapoja edistää potilaiden hoidon turvallisuutta

WHO:n yhdeksän ehdotusta potilasturvallisuuden parantamiseksi

- Käännös WHO:n laatimasta yhdeksästä keskeisestä toimintatavasta, joita toteuttamalla potilasturvallisuutta parannetaan tehokkaasti (Patient Safety Solutions)

Turvallisuuskulttuurityökaluja

- Lista muutamista hyödyllisistä kotimaisista ja ulkomaisista turvallisuuskulttuurin, potilasturvallisuuden edistämisen ja haittatapahtumien etsimisen kotimaisista ja kansainvälisistä työkaluista ja viitteet niiden löytämiseksi

Avoimuus on valttia

- Diasarja, joka kuvaa tavan, jolla sattuneita haittatapahtumia ja virheitä tulisi käsitellä potilaan kanssa

Leikkaustiimin tarkistuslista

- Suomenkielinen käännös WHO:n laatimasta tarkistuslistasta Safe Surgery Saves Lives sekä sovellettu käännös siihen liittyvästä oppaasta

Potilasturvallisuuskulttuuri ja koulutus -työvaliokunta

- Potilasturvallisuuskulttuuri ja koulutus -työvaliokunnan työskentely

Ohjausryhmän alaisuudessa toimi alun perin erillisenä potilasturvallisuuskulttuuri ja prosessien hallinta -työvaliokunta sekä potilasturvallisuuskoulutus-työvaliokunta. Toiminnassa todettiin, että kulttuuri- sekä koulutustyövaliokuntien tehtäväkentässä ja toiminnassa oli paljon päällekkäisyyttä. Työvaliokunnat pitivät 25.2.2008 yhteiskokouksen, jossa päätettiin työvaliokuntien yhdistämisestä. Ohjausryhmä hyväksyi yhdistämisen.

2.3 Potilasturvallisuuskulttuuri ja –koulutus -työvaliokunnan tuotokset

Työvaliokunnat erikseen sekä yhdistynyt työvaliokunta (keväästä 2008 alkaen) ovat kartoittaneet potilasturvallisuustietoa sisältäviä rekistereitä Suomessa sekä määritelleet potilasturvallisuuteen liittyviä käsitteitä. Valiokuntien kokouksissa on esitelty erilaisia potilasturvallisuustyössä käytettäviä työkaluja. Lisäksi valiokunta on arvioinut työkalujen käyttökelpoisuutta Suomen olosuhteissa.

Työvaliokunta on kartoittanut terveydenhuoltoalalla toimivien järjestöjen roolia potilasturvallisuuden esillä pitämisessä terveydenhuollon ammattihenkilöiden täydennyskoulutuksessa. Työvaliokunta on tarjonnut luentomateriaaleja ja tietoa luennoitsijoista järjestöjen käyttöön. Työvaliokunta on pyrkinyt kannustamaan potilasturvallisuuden sisällyttämistä

täydennyskoulutukseen. Tällöin parhaimmaksi toimintatavaksi on nähty se, että potilasturvallisuus nidotaan osaksi isompia koulutuskokonaisuuksia ja sen sisältö räätälöidään kohderyhmän tarpeita vastaavaksi mieluummin kuin erillisten potilasturvallisuuskoulutusten järjestäminen eri ammattiryhmille.

Työvaliokunta on ollut yhteydessä yliopistoihin ja ammattikorkeakouluihin, jotta potilasturvallisuus sisällytettäisiin näissä suunnitteilla oleviin moniammatillisiin johtamiskoulutuksiin. Työvaliokunta on lisäksi perehtynyt Safe Surgery –työkaluun sekä ollut mukana työstämässä siitä käyttökelpoista versiota Suomen olosuhteisiin. Työvaliokunta on myös omalta osaltaan ollut valmistelemassa kansallista potilasturvallisuusstrategiaa sekä potilasturvallisuusasioiden sisällyttämistä valmisteilla olevaan terveydenhuoltolakiin.

Työvaliokunta oli ideoimassa Lääkäriliiton vuoden 2009 Lääkärikyselyyn sisällytetyjä kysymyksiä potilasturvallisuudesta. Kyselyn alustavien tulosten mukaan noin viidesosa lääkäreistä ilmoitti työssään esiintyneen vähintään yhden haittatapahtuman viimeisen kuuden kuukauden aikana. Lisäksi työvaliokunta on toteuttanut kyselyn lääketieteellisille tiedekunnille ja ammattikorkeakouluille potilasturvallisuusasioiden sisällyttämisestä terveydenhuollon ammattihenkilöiden peruskoulutukseen Suomessa. Tähän kyselyyn vastasi 12 koulutusyksikköä. Kyselystä saatiin tietoa koulutusyksiköiden nykytilanteesta, opetusmuodoista, yhdyshenkilöistä sekä käynnissä olevista aiheeseen liittyvistä tutkimushankkeista.

3 OHJAUSRYHMÄN JA TYÖVALIOKUNTIEN EHDOTUKSET JATKOTOIMENPITEIKSI

Ohjausryhmä korostaa potilasturvallisuuden edistämässä proaktiivista toimintatapaa, hoitojen laatuerojen jatkuvaa seurantaa kansallisesti määriteltujen yhtenäisten kriteerien mukaisesti sekä toiminnan jatkuvaa parantamista riskien ennakointi- ja haittatapahtumien seurantatiedon perusteella.

3.1 Raportointityövaliokunnan ehdotukset jatkotoimenpiteiksi

Keskeinen ehdotus on Kansallisen potilasturvallisuusstrategian 2009–2013 tavoitteiden tukeminen ottamalla velvoite potilasturvallisuussuunnitelman laatimisesta terveydenhuoltolakiin sekä antamalla sosiaali- ja terveysministeriölle valtuutus säätää asetuksella tämän suunnitelman sisällöstä, toimeenpanosta, vastuista ja valvonnasta.

Terveydenhuoltolakiin tulisi sisältyä valtuutus Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle antaa viranomaisena sitovia ohjeita kansallisten potilasturvallisuusindikaattoreiden edellyttämän tiedon keräämiseen.

Raportointityövaliokunta katsoo, että säädöspohjan vahvistamisen lisäksi on aiheellista laatia Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ohjauksessa ja kansallisia asiantuntijoita hyödyntäen suositus potilasturvallisuuden edistämisen hyvistä käytännöistä. Tällaisen oppaan tavoitteena on tukea asetuksen ja kansallisen potilasturvallisuusstrategian toimeenpanoa.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tulisi luoda pysyvä verkostorakenne potilasturvallisuusalan kotimaisten asiantuntijoiden ja sidosryhmien kanssa. THL:n keskeinen tehtävä potilasturvallisuusstrategian toimeenpanossa, tiedonkeruussa ja informaatio-ohjauksessa tulisi huomioida kattavasti THL:n tulossopimuksessa.

Loppuraportissaan työvaliokunta on myös kiinnittänyt huomiota potilasturvallisuustutkimuksen edistämiseen, keinona mm. määräaikaisten professuurin perustaminen.

3.2 Potilasturvallisuuden edistämisen työkalut -työvaliokunnan ehdotukset jatkotoimenpiteiksi

Potilasturvallisuuden edistämisen työkalut –työvaliokunta esittää, että sen laatimien potilasturvallisuustyökalujen käyttöönottoa edistetään edelleen. Potilasturvallisuutta edistävien työkalujen laatimista, kääntämistä suomen kielelle ja muokkaamista Suomen olosuhteisiin sopivaksi tulee jatkaa. Työkalut tulisi julkaista ja niistä tulisi tiedottaa siten, että ne ovat terveydenhuollon toimintayksiköiden ja muiden toimijoiden saatavilla ja käytettävissä.

Potilasturvallisuuden työkalut –työvaliokunnan tuottamat työkalut tulisi kääntää ruotsin kielelle. Erityisesti potilaiden osallistamiseksi tarkoitetut työkalut tulisi kääntää myös muille kielille.

3.3 Potilasturvallisuuskulttuuri ja –koulutus –työvaliokunnan ehdotukset jatkotoimenpiteiksi

Työvaliokunnan näkemyksen mukaan Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) on luonteva organisaatio jatkamaan STM:n aloittamaa potilasturvallisuustyön koordinoimista Suomessa. THL:n sivuille tulisi luoda potilasturvallisuusosio. Työvaliokunnan mukaan THL:n nettisivuille olisi tarpeen kerätä sopivaa materiaalia, kuten luento-esityksiä, joita voidaan käyttää terveydenhuollon potilasturvallisuuskoulutuksissa. Samoin sivustolla olisi hyvä julkaista potilasturvallisuus- ja riskienhallintakirjallisuus-lista, joka ajankohtaistetaan.

Suurena haasteena jatkoa varten työvaliokunta näkee potilasturvallisuuden implementoinnin suomalaiseen terveydenhuoltoon, sekä Suomeen soveltuvien potilasturvallisuustyökalujen käyttöönoton. Lisäksi jatkoa varten on syytä laatia kriteeristö ja tunnusmerkit hyvästä ja potilasturvallisesta terveydenhuollon organisaatiosta. Työvaliokunta on käynnistänyt tätä työtä syksyllä 2009.

3.4 Potilasturvallisuuden ohjausryhmän ehdotukset jatkotoimenpiteiksi

Potilasturvallisuuden ohjausryhmä pitää tärkeänä, että sosiaali- ja terveysministeriö asettaa työryhmän valmistelemaan terveydenhuoltolain nojalla annettavaa potilasturvallisuus- ja laatuasetusta. Asetettavan työryhmän tehtävänä tulisi olla myös terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen johtaman potilasturvallisuusstrategian toimeenpanon asiantuntijatukena toimiminen. Työryhmän tulee yhdessä THL:n kanssa valmistella kansalliset linjaukset matalan kynnyksen raportointimenettelyn ja käsittelyn periaatteista ja löytää sopiva malli vakavien haittatapahtumien raportointiin ja käsittelyyn sekä olla asiantuntijana kansallisten potilasturvallisuusindikaattorien (mm. palveluvaaka) tiedonkeruun suunnittelussa ja luokittelemisen käynnistämisessä sekä valmistella myös mahdolliset hälytyskäytännöt mahdollisista ajankohtaisista potilasturvallisuusuhista. Samoin asiantuntija-apua tarvittaneen seuraavan vuoden 2011 potilasturvallisuuskonferenssin valmistelussa. Sosiaali- ja terveysministeriössä on käynnistetty vuoden 2010 loppuun toimivan työryhmän asettamisen valmistelu edellä mainittuihin tehtäviin.

Kansallisen Kaste-ohjelman toimenpiteenä toimenpiteen 39 kautta: ”potilasturvallisuustyön vaikuttavuutta seurataan ja kehitetään systemaattisesti” voidaan rahoittaa potilasturvallisuuden kehittämistä ja toimenpiteiden vaikuttavuutta edistäviä hankkeita. Sosiaali- ja

terveysministeriö tekee valtionavustuspäätökset. Vuoden 2010 avustusten hakuaika päättyy 31.12.2009. Vuoden 2011 avustukset on haettava 31.12.2010 mennessä.

Potilasturvallisuuden ohjausryhmä pitää myös tärkeänä, että potilasturvallisuusasiat tul-
laan sisällyttämään terveydenhuoltoalan ja soveltuvien osien myös sosiaalialan erilaisiin kou-
lutushjelmiin ja osaamisvaatimuksiin.

LIITE I. Ohjausryhmän ja työvaliokuntien kokoonpanot

Potilasturvallisuuden edistämisen ohjausryhmän jäsenet ja pysyvät asiantuntijat

Puheenjohtaja

Apulaisosastopäällikkö Marja-Liisa Partanen, STM

Varapuheenjohtaja

Lääkintöneuvos Erna Snellman, STM

Neuvotteleva virkamies Marjukka Vallimies-Patomäki, STM

Henkilökohtainen varajäsen

Lääkintöneuvos Merja Saarinen, STM

Neuvotteleva virkamies Viveca Arrhenius, STM

Neuvotteleva virkamies Päivi Voutilainen, STM

Henkilökohtainen varajäsen

Neuvotteleva virkamies Mervi Kattelus, STM

Johtaja Taina Mäntyranta, Lääkehoidon kehittämiskeskus Rohto

Henkilökohtainen varajäsen

Ylilääkäri Risto Mäkinen, Lääkehoidon kehittämiskeskus Rohto

Ylilääkäri Juhani Ojanen, Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveysyhtymä

Henkilökohtainen varajäsen

Tulosjohtaja, lääninlääkäri Kirsti Riihelä, Etelä-Suomen lääninhallitus

Tutkimusprofessori Jarmo Virtamo, Kansanterveyslaitos, 1.1.2009 alkaen THL

Henkilökohtainen varajäsen

Ylilääkäri Terhi Kilpi, Kansanterveyslaitos, 1.1.2009 alkaen THL

Yli-insinööri Hannu Seitsonen, Lääkelaitos

Henkilökohtainen varajäsen

Yliproviisori Risto Suominen, Lääkelaitos

Lääkintöneuvos Pirjo Pennanen, Terveysturvakeskus,
1.1.2009 alkaen Valvira

Henkilökohtainen varajäsen

Kehittämispäällikkö Seppo Ranta, Terveysturvakeskus,
1.1.2009 alkaen Valvira

Osastajohtaja Päivi Hämäläinen, Stakes, 1.1.2009 alkaen THL

Henkilökohtainen varajäsen

Ylilääkäri Hannu Rintanen, Stakes, 1.1.2009 alkaen THL

Ylitarkastaja Petri Sipilä, Säteilyturvakeskus

Henkilökohtainen varajäsen

Apulaisjohtaja Ritva Havukainen, Säteilyturvakeskus

Osastonylilääkäri Ari Kaukiainen, Työterveyslaitos
Henkilökohtainen varajäsen
Professori Helena Taskinen, Työterveyslaitos

Karl-Gustav Södergård

Puheenjohtaja Paavo Koistinen, Suomen Potilasliitto ry
Henkilökohtainen varajäsen
Toiminnanjohtaja Timo Peltovuori, Mielenterveyden keskusliitto

Kehittämispäällikkö Petri Pommelin, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri
Henkilökohtainen varajäsen
Ylilääkäri Ilkka Saario, HUS

Hallintoylihoitaja Marketta Kupiainen, Helsingin kaupunki
Henkilökohtainen varajäsen
Työterveysasemien johtaja Outi Kupiainen, Helsingin kaupunki

Toiminnanjohtaja Sami Lukkarinen, Lääkäripalveluyritysten Yhdistys ry

Toiminnanjohtaja Ismo Partanen, Lääkäripalveluyritysten Yhdistys ry
Henkilökohtainen varajäsen
Johtajalääkäri Markku Kanerva, Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö

Kehityspäällikkö Martti Mikkonen, Potilasvakuutuskeskus

Yksikönjohtaja Asko Nio, Potilasvakuutuskeskus
Henkilökohtainen varajäsen
Ylilääkäri Leena Niinistö, Potilasvahinkolautakunta

Asiantuntijat

Professori Marja Airaksinen, Helsingin yliopisto
Johtava hoitaja Marja-Liisa Haavisto, Tuusulan terveyskeskus
Koulutusjohtaja Hannu Halila, Suomen Lääkäriliitto
Ylilääkäri Ulla Idänpään-Heikkilä
Dosentti Kari Karkola
Järjestöpäällikkö Raija Moilanen, SuPer
Professori Amos Pasternack
Kehittämispäällikkö Anne Nordblad, STM
Toiminnanjohtaja Matti Pöyry, Suomen Hammaslääkäriliitto
Ylilääkäri Ilkka Saario, HUS
Hallintoylilääkäri Liisa-Maria Voipio-Pulkki, Kuntaliitto

Sihteerit

Neuvotteleva virkamies Marjukka Vallimies-Patomäki, STM
Lakimies Milla Pöyry, Terveysturvakeskus, 1.1.2009 alkaen Valvira

Potilasturvallisuuden koulutus ja kulttuuri-työvaliokunnan jäsenet

Puheenjohtaja

Koulutusjohtaja Hannu Halila, Suomen lääkäriliitto

Varapuheenjohtaja

Ylilääkäri Ilkka Saario, HUS

Sihteeri

Assistentti Anna-Riia Holmström, Helsingin yliopisto

Ylilääkäri Risto Mäkinen, Lääkehoidon kehittämiskeskus Rohto

Tulosjohtaja, lääninlääkäri Kirsti Riihelä, Etelä-Suomen lääninhallitus

Ylilääkäri Terhi Kilpi, Kansanterveyslaitos, 1.1.2009 alkaen THL

Yli-insinööri Hannu Seitsonen, Lääkelaitos

Kuntoutusjohtaja Tiina Johansson, Mielenterveyden keskusliitto

Hallintoylihoitaja Marketta Kupiainen, Helsingin kaupunki

Järjestöpäällikkö Raija Moilanen, SuPer

Neuvotteleva virkamies Mervi Kattelus, STM

Lääkintöneuvos Merja Saarinen, STM

Neuvotteleva virkamies Päivi Voutilainen, STM

Osastonylilääkäri Ari Kaukiainen, Työterveyslaitos

Työterveysasemien johtaja Outi Kupiainen, Helsingin kaupunki

Ylitarkastaja Petri Sipilä, Säteilyturvakeskus

Johtaja Taina Mäntyranta, Lääkehoidon kehittämiskeskus Rohto

Tutkimusprofessori Jarmo Virtamo, Kansanterveyslaitos, 1.1.2009 alkaen THL

Ryhmäpäällikkö Ritva Teräväinen, THL

Yliproviisori Risto Suominen, Lääkelaitos (27.7.2009 saakka)

Tutkimuspäällikkö Marja-Kaarina Koskinen, Tehy (25.8.2009 saakka)

Asiamies Soila Nordström, Tehy (25.8.2009 alkaen)

Puheenjohtaja Paavo Koistinen, Suomen Potilasliitto ry

Raportoituvävaliokunta

Puheenjohtaja

Hallintoylilääkäri Liisa-Maria Voipio-Pulkki, Kuntaliitto

Sihteeri

Ylilääkäri Juhani Ojanen, Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveysyhtymä

Erikoistutkija Persephone Doupi, Stakes, 1.1.2009 alkaen THL

Osastajohtaja Päivi Hämäläinen, Stakes, 1.1.2009 alkaen THL

Yksikön päällikkö Minna Kaila, Stakes, 1.1.2009 alkaen THL

Johtajaylilääkäri Timo Keistinen, Vaasan sairaanhoitopiiri

Potilasturvallisuuskordinaattori Marina Kinnunen, Vaasan sairaanhoitopiiri

Hallintoylilääkäri Lasse Lehtonen, HUS

Johtava lääkäri Kimmo Mattila, HUS

Hallintoylihoitaja Merja Miettinen, Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri

Ylilääkäri Leena Niinistö, Potilasvahinkolautakunta

Yksikönjohtaja Asko Nio, Potilasvakuutuskeskus

Sairaanhoitaja Katariina Oja, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri

Johtajaylilääkäri Jorma Penttinen, Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri

Kehittämispäällikkö Petri Pommelin, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri

Kehittämispäällikkö Seppo Ranta, Terveystenhuollon oikeusturvakeskus,
1.1.2009 alkaen Valvira

Erikoistutkija Kaarin Ruuhilehto, VTT

Ylilääkäri Ilkka Saario, HUS

Lääkintöneuvos Erna Snellman, STM

Osastonylilääkäri Outi Tammela, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri

Ylitarkastaja Hanna Toiviainen, Valvira

Potilasturvallisuuden edistämisen työkalut –työvaliokunta

Puheenjohtaja

Professori Amos Pasternack

Sihteeri

Lakimies Milla Pöyry, Terveystenhuollon oikeusturvakeskus, 1.1.2009 alkaen Valvira

Neuvotteleva virkamies Marjukka Vallimies-Patomäki, STM

Johtajalääkäri Markku Kanerva, Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö

Lääkintöneuvos Pirjo Pennanen, Terveystenhuollon oikeusturvakeskus,
1.1.2009 alkaen Valvira

Professori Helena Taskinen, Työterveyslaitos

Toiminnanjohtaja Sami Lukkarinen, Lääkäripalveluyritysten yhdistys

Toiminnanjohtaja Ismo Partanen, Lääkäripalveluyritysten yhdistys

Ylilääkäri Ulla Idänpään-Heikkilä

Johtava hoitaja Marja-Liisa Haavisto, Tuusulan terveyskeskus

Professori Marja Airaksinen, Helsingin yliopisto

Professori, ylilääkäri Juha Öhman, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri

Potilasasiamies Marja-Leena Nieminen, HUS

Johtajaylilääkäri Turkka Tunturi, Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri

- 2009:
- 1 Sikiön poikkeavuuksien seulonta. Seulonta-asetuksen täytäntöönpanoa tukevan asiantuntijaryhmän muistio. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2754-4 (nid.)
ISBN 978-952-00-2755-1 (PDF)
  - 2 Selvitys EVO-pisteitä tuottaneista terveystieteellisistä julkaisuista vuosilta 2003-2005. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2756-8 (PDF)
  - 3 Mielenterveys- ja päihdesuunnitelma. Mieli 2009 -työryhmän ehdotukset mielenterveys- ja päihdetyön kehittämiseksi.
ISBN 978-952-00-2767-4 (nid.)
ISBN 978-952-00-2768-1 (PDF)
  - 4 Raskaan olevien päihdeongelmaisten naisten hoidon varmistaminen -työryhmän raportti. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2769-8 (PDF)
  - 5 Yhtenäiset kiireettömän hoidon perusteet 2009.
ISBN 978-952-00-2770-4 (nid.)
ISBN 978-952-00-2771-1 (PDF)
  - 6 Enhetliga grunder för icke-brådiskande vård 2009. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2773-5 (PDF)
  - 7 Skenaarioita sosiaalimenoista. Terveystieteellisten vaikutukset ja analyysimallin esittely.
ISBN 978-952-00-2774-2 (nid.)
ISBN 978-952-00-2775-9 (PDF)
  - 8 Sosiaali- ja terveysministeriön toimintasuunnitelma vuodelle 2009. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2776-6 (PDF)
  - 9 Salme Kallinen-Kräkin . Kaste-ohjelman valtakunnallinen toimeenpanosuunnitelma vuosille 2008-2011. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2777-3 (nid.)
ISBN 978-952-00-2778-0 (PDF)
  - 10 Sosiaaliturvan uudistamiskomitean (SATA) ehdotus sosiaaliturvan kokonaisuudistuksen keskeisistä linjauksista. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2779-7 (nid.)
ISBN 978-952-00-2780-3 (PDF)
  - 11 Katja Uosukainen, Hanna-Leena Autio, Minna Leinonen. Tasa-arvosuunnitelmat ja palkkakartoitukset Suomessa 2008. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2781-0 (nid.)
ISBN 978-952-00-2782-7 (PDF)
  - 12 Mikko Wennberg, Olli Oosi, Kaisa Alavuotunki, Sirpa Juutinen, Henrik Pekkala. Sosiaalialan kehittämishankkeen arviointi. Loppuraportti: Tulosten ja vaikutusten arviointi.
ISBN 978-952-00-2793-3 (nid.)
ISBN 978-952-00-2794-0 (PDF)

- 13 Selvitys ensihoidon ja sairaankuljetuksen kehittamisestä. Sairaankuljetuksen ja ensihoidon kehittämisen ohjausryhmän loppuraportti. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2795-7 (PDF)
- 14 Tuottava, tuloksellinen ja laadukas työsuojeluvalvonta 2015. Työsuojeluhallinnon resurssityöryhmän raportti. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2796-4 (nid.)
ISBN 978-952-00-2797-1 (PDF)
- 15 Tupakkapoliittisia lakimuutoksia ja toimia valmistelevan työryhmän loppu- ja väliraportit. Ehdotukset tupakkalain ja tupakkaverolain muutoksiksi.
ISBN 978-952-00-2806-0 (nid.)
ISBN 978-952-00-2807-7 (PDF)
- 16 Sanna Parrila. Perhepäivähoitohenkilöstön osaamisen kehittäminen. PERHOKE-hankkeen loppuraportti. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2808-4 (nid.)
ISBN 978-952-00-2809-1 (PDF)
- 17 Vaihtoehtohoitojen sääntelytarve. Vaihtoehtohoitoja koskevan lainsäädännön tarpeita selvittäneen työryhmän raportti. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2810-7 (PDF)
- 18 Kosteusvauriot työpaikoilla. Kosteusvauriotyöryhmän muistio. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2811-4 (nid.)
ISBN 978-952-00-2812-1 (PDF)
- 19 Hannu Jokiluoma, Hannele Jurvelius. Työsuojelupiirien tuottavuusryhmän loppuraportti. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2813-8 (nid.)
ISBN 978-952-00-2814-5 (PDF)
- 20 Plan för mentalvårds- och missbruksarbete. Förslag av arbetsgruppen Mieli 2009 för att utveckla mentalvårds- och missbruksarbete fram till år 2015. (Endast på webben)
ISBN 978-952-00-2819-0 (PDF)
- 21 Huumausainepolitiikan kertomus v. 2008 valtioneuvostolle. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2820-6 (PDF)
- 22 Toivo Niskanen, Hannu Kallio, Paula Naumanen, Jouni Lehtelä, Mika Lauhamo, Jorma Lappalainen, Jarmo Sillanpää, Erkki Nykyri, Antti Zitting, Matti Hakkola. Riskinarviointia koskevien työturvallisuus- ja työterveyssäännösten vaikuttavuus.
ISBN 978-952-00-2821-3 (nid.)
ISBN 978-952-00-2822-0 (PDF)
- 23 Salme Kallinen-Kräkin. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma Kaste 2008-2011. Hankeavustusopas. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2823-7 (PDF)
- 24 Neuvonta- ja palveluverkosto ikääntyneiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäjänä. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2833-6 (PDF)
- 25 Simone Ghislandi, Joni Hokkanen, Aki Kangasharju, Ismo Linnosmaa, Matteo Galizzi, Marisa Miraldo, Hannu Valtonen. Reference pricing in Finnish pharmaceutical markets. Pre-policy evaluation. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2835-0 (PDF)

- 26 Nationella utvecklingsprogrammet för social- och hälsovården (KASTE) 2008-2011. Handbok om projektunderstöd. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2836-7 (PDF)
- 27 Göran Bondjers, Paulien Bongers, Marilyn Fingerhut, Timo Kauppinen, Stavroula Leka, Paul Schulte, Vappu Taipale, Hannu Uusitalo. Meeting future needs of finnish working life through a healthy workforce. 2009 international evaluation of the Finnish Institute of Occupational Health.
ISBN 978-952-00-2837-4 (pb)
ISBN 978-952-00-2838-1 (PDF)
- 28 Varhaiskasvatuksen uudistamisen linjauksia. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2847-3 (nid.)
ISBN 978-952-00-2848-0 (PDF)
- 29 Esitys varhaiskasvatusalan koulutuksen valtakunnalliseksi arvioimiseksi. Varhaiskasvatuksen koulutusten arvioinnin valmisteluryhmän raportti. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2851-0 (PDF)
- 30 Lasten seksuaalisen hyväksikäytön selvittäminen. Työryhmän muistio. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2852-7 (PDF)
- 31 Oikeuslääkinnän organisointia Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksessa selvittävän työryhmän väliraportti. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2853-4 (PDF)
- 32 Arvo Myllymäki. Eläketurvakeskusta koskevan sääntelyn uudistamistarpeiden selvittäminen. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2859-6 (nid.)
ISBN 978-952-00-2860-2 (PDF)
- 33 Evankelis-luterilaisen kirkon eläkejärjestelmän uudistamistyöryhmän mietintö. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2861-9 (PDF)
- 34 Oppilas- ja opiskelijahuoltotyöryhmän toimenpide-ehdotukset. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2868-8 (PDF)
- 35 Poronhoitajien sijaisapukokeilu. Poronhoitajien sijaisapukokeilua valmistelleen työryhmän muistio. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2869-5 (PDF)
- 36 Rådgivnings- och servicenätverk för att främja äldre personers välfärd och hälsa. En förkortad version av rapporten. (Endast på webben)
ISBN 978-952-00-2875-6 (PDF)
- 37 Tavoitteena tasa-arvo. Keskustelua rajat ylittävästä prostituutiosta. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2882-4 (nid.)
ISBN 978-952-00-2883-1 (PDF)
- 38 Potilasturvallisuuden edistämisen ohjausryhmä ja työvaliokunnat edistävät potilasturvallisuutta. Ohjausryhmän raportti. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2884-8 (PDF)